

ORIGINAL RESEARCH PAPER

Analysis of Student Teachers' Mental Metaphors Regarding the Teaching Profession: Alternative Metaphors

M. Nobakht ^{*1} , A.R. Alimohammadi ²

¹ Department of Educational Administration, Farhangian University, P.O. Box 14665-889, Tehran, Iran

² Department of Psychology and Counselling, Farhangian University, P.O. Box 14665-889, Tehran, Iran

ARTICLE INFO

Received: 2025-11-20

Revised: 2026-05-21

Accepted: 2026-05-25

Available online:

2026-06-26

KEYWORDS:

Mental metaphor,
alternative metaphor,
teaching profession,
student teachers.

¹ Corresponding author
mohsennobakht@cfu.ac.ir
① (+9845)33449022

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Education systems play a central role in shaping the development and sustainability of modern societies. In contemporary contexts, education is widely regarded as a fundamental institution for achieving social, cultural, and economic progress and for preparing human resources capable of responding to evolving societal needs. As a cornerstone of national development, the effectiveness of an education system largely depends on scientifically grounded policies, realistic planning, and decision-making processes that are aligned with the actual needs of society. Within this framework, education contributes not only to the expansion of general literacy and the reduction of social inequalities but also to the cultivation of skilled human capital and the improvement of economic productivity. Consequently, education systems are often viewed as the backbone of society, playing a decisive role in both individual growth and broader social advancement. Within this system, teachers constitute one of the most influential and foundational elements, and the preparation of competent teachers is therefore a critical component of educational development. Understanding how student teachers perceive the teaching profession is essential, as these perceptions shape their future professional practices and identities. Conceptual metaphor theory suggests that metaphors are not merely linguistic expressions but cognitive tools through which individuals interpret abstract concepts and organize their experiences. In the context of teacher education, examining the metaphors held by student teachers can provide valuable insights into their beliefs, expectations, and understandings of the teaching profession. Although previous research has explored teachers' beliefs and perceptions, systematic analysis of student teachers' mental metaphors and the development of constructive alternative metaphors remain limited. Addressing this gap, the present study seeks to analyze the conceptual metaphors held by student teachers about the teaching profession and to propose alternative metaphors that may contribute to a deeper and more constructive understanding of the profession.

Methods and Data: This study adopted a qualitative approach grounded in Lakoff and Johnson's (1980) conceptual metaphor framework. Data were collected through purposive sampling based on predetermined inclusion and exclusion criteria using semi-structured and unstructured interviews. The participants included fourteen male student teachers and five male faculty members from Farhangian University of Ardabil. Interviews with faculty members were used as complementary data to support triangulation and enhance the credibility of the analysis. Each interview with student teachers lasted approximately 40 minutes, while interviews with faculty members lasted about 30 minutes, and data collection continued until theoretical saturation was achieved. The analysis of metaphors was conducted in three stages: identification, interpretation, and explanation. In the identification stage, metaphorical expressions within the interviews were detected, and the tension between the literal source domain and the metaphorical target domain was examined, highlighting metaphors such as gardener, artist, journey, and light. In the

interpretation stage, the conceptual relationships among metaphors and their connections with social and contextual meanings were analyzed. The explanation stage focused on identifying the social factors influencing the production of these metaphors and examining their discursive, educational, and social implications. The overall aim of the study was to construct an analytical framework for interpreting student teachers' metaphors and to propose constructive alternative metaphors that may contribute to reshaping educational perspectives.

Findings: 1. Metaphor Identification.

The identification stage focused on detecting metaphorical expressions related to the teaching profession and examining the tension between the literal source domain and the metaphorical target domain. Analysis of the interviews indicated that student teachers frequently used metaphors to conceptualize teaching, reflecting underlying cognitive perceptions of the profession. Among the identified expressions, four dominant metaphors emerged based on semantic prominence and recurrence: teacher as gardener, teacher as artist, teaching as a journey, and teacher as light. In these cases, the literal meanings of the source domains—gardening, artistic creation, travel, and illumination—were transferred to the target domain of teaching. This transfer highlights how student teachers interpret the role of teachers as nurturing growth, creatively shaping learning processes, guiding students through developmental pathways, and illuminating knowledge. The presence of semantic tension between the literal and metaphorical meanings confirmed the metaphorical nature of these expressions and revealed important cognitive representations of the teaching profession.

2. Metaphor Interpretation.

The interpretation stage examined how these metaphors reflect social meanings and interpersonal understandings of teaching. Analysis of participants' narratives showed that each metaphor represents a particular worldview regarding the responsibilities and relationships involved in teaching. The metaphor of the teacher as a gardener emphasizes care, patience, and the gradual cultivation of students' abilities. The metaphor of the teacher as light portrays the teacher as a source of guidance and intellectual illumination. Similarly, the teacher as an artist highlights creativity, innovation, and the design of engaging learning environments, while teaching as a journey underscores the ongoing and evolving nature of learning for both teachers and students. Alongside these positive metaphors, several critical metaphors also emerged, including teaching as a hidden treasure and the teacher as water beside dry land, which reflect perceived challenges such as limited recognition of teachers' social value and insufficient educational support systems. These metaphors collectively reveal how student teachers construct social and professional meanings around the teaching profession.

3-Metaphor Explanation.

The explanation stage focused on identifying the broader social and discursive functions of these metaphors and the values they convey about teaching. Positive metaphors such as teacher as light, artist, gardener, and teaching as a journey portray teaching as a transformative, creative, and developmental profession that contributes to intellectual and moral growth. At the same time, negative metaphors provide critical insights into structural and contextual challenges within the educational system. The metaphor teacher as a hidden treasure suggests that teachers possess valuable knowledge and potential that often remain underrecognized or underutilized, while teacher as water beside dry land symbolizes the difficulty of achieving meaningful educational outcomes in environments lacking adequate resources and support. Together, these metaphors illustrate how student teachers interpret both the possibilities and the limitations of the teaching profession and highlight the importance of developing constructive alternative metaphors that can reshape educational perceptions and professional identities.

Discussion and Conclusion: The findings indicate that analyzing the mental metaphors of student teachers about the teaching profession provides a meaningful framework for understanding the cultural, social, and educational dimensions of teaching. Dominant metaphors such as “teacher as light,” “teacher as gardener,” “teacher as artist,” and “teaching as a journey” reflect how student teachers conceptualize the multifaceted nature of the profession. For instance, the metaphor

“teacher as light” highlights the teacher’s role as a source of knowledge and guidance in the learning process, while “teacher as gardener” emphasizes nurturing students’ emotional and cognitive growth through care and continuous support. Similarly, viewing the teacher as an artist reflects the importance of creativity, flexibility, and innovation in designing engaging learning environments, whereas the metaphor of teaching as a journey underlines the dynamic and developmental nature of the profession for both teachers and learners (Saban et al. 2006; Yilmaz & Güçen, 2013). In addition, the presence of less conventional metaphors such as “teacher as a hidden treasure” and “teacher as water beside dry land” reveals underlying perceptions about the challenges and underrecognized value of teachers within the educational system. These metaphors highlight the potential capacities of teachers that may remain overlooked due to structural limitations or insufficient support. Accordingly, introducing alternative metaphors such as “teacher as the sun in the sky” or “teacher as a boat in a vast ocean” can enrich student teachers’ perspectives and encourage more dynamic conceptualizations of the profession. Despite the limitations of the study, including the relatively small sample size and the focus on student teachers at Farhangian University, the results are consistent with previous research showing that metaphors significantly shape professional identity, perceptions of teaching roles, and educational practices (Erickson & Pinnegar, 2016). Future studies are therefore recommended to examine metaphorical perceptions across broader populations and demographic variables in order to provide deeper insights for educational policy and teacher education programs.

NUMBER OF REFERENCES

29

NUMBER OF FIGURES

0

NUMBER OF TABLES

5

Authors’ Contributions

All authors contributed to the design, writing, revision, and final approval of this article.

Acknowledgements

The authors would like to express their sincere gratitude to all faculty members and student-teachers of Farhangian University in Ardabil Province who participated in the present study as interviewees.

Conflict of Interest

The authors declare that they have no conflicts of interest.

Ethical Considerations

All ethical principles were considered and observed in conducting this study.

Citation (APA): Nobakht, M., Alimohammadi, A.R. (2026), Analysis of student teachers' mental metaphors regarding the teaching profession: Alternative metaphors. *Interdisciplinary Studies in Education*, 5(2), 126-146. DOI:

 <http://doi.org/10.48310/ise.2026.21573.1503>

COPYRIGHTS

© 2026 This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0); The Authors retain the copyright and full publishing rights. Published by Farhangian University.

(<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

مقاله پژوهشی

تحلیل استعاره‌های ذهنی دانشجومعلمان نسبت به حرفه معلمی: ارائه استعاره‌های بدیل

محسن نوبخت^{۱*}، امیررضا علی‌محمدی^۲^۱ گروه مدیریت آموزشی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.^۲ گروه آموزش روان‌شناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۱۴۶۶۵-۸۸۹ تهران، ایران

اطلاعات مقاله

چکیده

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۸/۲۹
 تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۲/۳۱
 تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۳/۰۴
 تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۴/۰۵

واژگان کلیدی:

استعاره ذهنی،
 استعاره بدیل،
 حرفه معلمی،
 دانشجومعلمان.

^۱ نویسنده مسئولmohsemnobakht@cfu.ac.ir

① ۰۴۵-۳۳۴۴۹۰۲۲

پیشینه و اهداف: هدف پژوهش حاضر، تحلیل استعاره‌های ذهنی دانشجومعلمان نسبت به حرفه معلمی و ارائه استعاره‌های بدیل است.

روش‌ها: این پژوهش با رویکرد کیفی و با تکیه بر چارچوب نظری استعاره مفهومی لیکاف و جانسون (۱۹۸۰)، به تحلیل استعاره‌های ذهنی دانشجومعلمان نسبت به شغل معلمی پرداخته است. مشارکت‌کنندگان پژوهش به روش نمونه‌گیری هدفمند و تا رسیدن به اشباع نظری انتخاب شدند. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته و بدون ساختار گردآوری شد. در مجموع، ۱۴ نفر از دانشجومعلمان و ۵ نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه فرهنگیان به منظور افزایش اعتبار پژوهش مورد مصاحبه قرار گرفتند. مدت مصاحبه با دانشجومعلمان به‌طور میانگین ۴۰ دقیقه و با اعضای هیأت علمی حدود ۳۰ دقیقه بود. داده‌ها طی سه مرحله تشخیص، تفسیر و تبیین استعاره‌ها مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهد که برخی از استعاره‌ها، همچون «معلم، هنرمند است» و «معلم، باغبان است»، به‌طور مثبت و مؤثر به تصویرگری شغل معلمی پرداخته و زیبایی‌های این حرفه را به وضوح نمایان می‌سازند. در مقابل، استعاره‌های متقابلی مانند «معلمی، گنج پنهان و کشف نشده است» و «معلم، آبی در زمین خشک است» نیز وجود دارند که محدودیت‌ها و چالش‌های موجود در این حرفه را به تصویر می‌کشند.

نتیجه‌گیری: نتایج این تحلیل نشان می‌دهد که توجه به استعاره‌های شناختی دانشجومعلمان بسیار مهم است و بهره‌گیری از استعاره‌های بدیل، به عنوان ابزارهای قدرتمند در فرآیند شکل‌گیری نگرش و دیدگاه‌های افراد نسبت به شغل معلمی، می‌تواند نقش مهم و مؤثری ایفا کند.

مقدمه

اهمیت آموزش و پرورش در دنیای امروز به‌گونه‌ای است که بسیاری از جامعه‌شناسان و نخبگان آن را مهم‌ترین نهاد در شکل‌گیری و تداوم یک جامعه موفق می‌دانند. در اغلب جوامع معاصر، نظام آموزش و پرورش به‌عنوان ابزاری اساسی برای تحقق اهداف و مقاصد اجتماعی تلقی می‌شود و انتظار می‌رود زمینه‌های رشد و توسعه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی را فراهم سازد. از این رو، آموزش و پرورش که رکن بنیادین توسعه همه‌جانبه کشور به‌شمار می‌آید، زمانی می‌تواند نقش مؤثری در پیشرفت جامعه ایفا کند که سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری‌های آن مبتنی بر رویکردهای علمی، واقع‌بینانه و ناظر بر نیازهای واقعی جامعه بوده، از طرح‌های شعاری و صرفاً آرمان‌گرایانه فاصله بگیرد (حسینی و همکاران، ۱۴۰۲). با توجه به این که نظام آموزش و پرورش یکی از مهم‌ترین بنیان‌های جوامع

امروزی و در عین حال، متأثر از تحولات محیطی و اجتماعی، از جمله سازمان‌های پیچیده و حیاتی هر کشور محسوب می‌شود (ایکونو^۱ و همکاران، ۲۰۱۹، چاولا و ساکسنا^۲، ۲۰۱۹)، می‌توان آن را ستون فقرات جامعه دانست که نقشی کلیدی در توسعه فردی و اجتماعی ایفا می‌کند. این نظام از طریق ارتقای سطح سواد عمومی، کاهش نابرابری‌ها و فراهم‌سازی فرصت‌های برابر اجتماعی، علاوه بر تربیت نیروی انسانی ماهر و کارآمد، به بهبود رشد اقتصادی و افزایش بهره‌وری نیز کمک می‌کند (توده‌رنجبر و عراقی، ۱۴۰۳).

نهاد آموزش و پرورش نقش بی‌همتایی در جامعه دارد؛ گذشته را باز می‌تابد، از حال خبر می‌دهد و برای آینده زمینه‌سازی می‌کند. به همین سبب نظام آموزشی، اغلب محور منازعات گفتمان‌های مختلف اجتماعی و سیاسی است و به‌خصوص در جوامعی که نظام آموزشی متمرکز و در اختیار حاکمیت است، گرایش‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی به‌طور مستقیم و غیر مستقیم باعث تغییراتی در ساختار و محتوای نظام آموزشی می‌شود (سجادی، ۲۰۱۵).

باید توجه داشت که معلمان از پایه‌های اساسی هر نظام آموزشی هستند و در سطحی فراتر از عناصر اصلی و حساس در هر «گفتمان حاکمیتی» محسوب می‌شوند. بنابراین به این مؤلفه مهم باید عنایت قابل توجهی داشت. می‌شود گفت که تربیت معلم از حساس‌ترین و مهم‌ترین مؤلفه‌های نظام تعلیم و تربیت است (کشاورز و مقدسی، ۱۴۰۰ به نقل از موسوی خطیر و همکاران، ۱۴۰۲). قریب صد سال است که تربیت معلم در ایران به صورت رسمی انجام می‌شود و حاکمیت برای آن به‌عنوان بخش مهمی از نظام آموزشی سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی می‌کند. نظام آموزش و پرورش که خود تولیدکننده نیروی انسانی پرورش‌یافته در عرصه‌های گوناگون اجتماعی است، به بخش قابل ملاحظه‌ای از همین نیروی انسانی برای بقا و تداوم خود نیازمند است (حق وردی و همکاران، ۱۳۹۸)؛ همچنان که در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش ایران، راهکار استقرار نظام ملی تربیت معلم و راه‌اندازی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد آموزش تخصصی و حرفه‌ای تربیت‌محور توسط وزارت آموزش و پرورش با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط پیشنهاد شده است (سند تحول بنیادین، ۱۳۹۰). تدوین اساسنامه جدید مراکز تربیت معلم، تغییر در سرفصل‌ها و دروس دوره‌های تربیت معلم و ایجاد کمیته‌های گزینش، از جمله اقدامات برای تربیت معلم در این گفتمان است (شورای عالی آموزش و پرورش، ۱۳۹۱). بنابراین باید توجه داشت که یکی از بنیادی‌ترین نهادهای آموزش و پرورش، نهادی است که مسئول پرورش و تربیت معلمان آن جامعه باشد. رسالت دانشگاه فرهنگیان یا تربیت معلم، تربیت و آماده‌سازی نیروی انسانی به‌ویژه معلم با توجه به مقتضیات جامعه آینده است و انتظار می‌رود که با برنامه‌ای جامع، معلمانی شایسته به جامعه تحویل دهد (خروشی، ۱۳۹۴).

مطالعه شناخت معلم‌ها برای دهه‌ها مورد توجه بوده است، زیرا ادراکات آن‌ها نقشی اساسی در کیفیت تدریس دارد (تلخابی، ۱۳۹۵). این شناخت از دو منبع مهم ناشی می‌شود: تجربه زیسته فردی و تجربه‌های تحصیلی (تلخابی و همکاران، ۱۳۹۹). تجربه‌های تحصیلی شامل روش‌های یادگیری فرد و دانش‌های کسب‌شده قبلی است (تلخابی، ۱۳۹۹). بنابراین شناخت معلمان برای درک یک کلاس پویا

1. Icono
2. Chawla & Saxena

ضروری است (لی^۳، ۲۰۱۷). همچنین پژوهش‌ها نشان می‌دهند که ارتباط میان دیدگاه معرفت‌شناختی و ادراکات معلمان از حرفه آموزش، حوزه‌های ضروری و نیازمند مطالعه است (وگنر و ناکلس^۴، ۲۰۱۵). براساس پارادایم ارائه‌شده توسط بورگ، عواملی چون تجربه تدریس، رشد حرفه‌ای، نوع کلاس و بافت آموزشی، ساختار ادراکات معلمان را شکل می‌دهند (بورگ^۵، ۲۰۰۹). بنابراین باتوجه به بررسی‌های به‌عمل آمده، عنایت به استعاره‌های ذهنی دانشجومعلم‌ان ضروری به‌نظر می‌رسد.

باتوجه به تعریف سبزعلیپور و رستمی جوریبایی (۱۴۰۱)، استعاره یکی از ابزارهای ادبی و وسیله‌ای برای پیرایه‌بندی کلام است. با ظهور علوم شناختی، استعاره به موضوعی محوری تبدیل شد و از زمان انتشار اثر لیکاف و جانسون^۶ در سال ۱۹۸۰ با عنوان «استعاره‌هایی که با آن‌ها زندگی می‌کنیم» جایگاه ویژه‌ای یافت. استعاره‌ها شناخت ما را از پیرامون شکل می‌دهند و به همین دلیل «استعاره مفهومی» نامیده می‌شوند (نوبخت و همکاران، ۱۴۰۱). از نگاه معناشناسی شناختی، استعاره ابزار اندیشیدن درباره هستی است و عبارات استعاری بازنمایی ساختارهای ذهنی و جهان‌بینی ما هستند (راسخ‌ماهند، ۱۳۹۱ به نقل از کریمی و همکاران، ۱۴۰۰). استعاره مفهومی را درک یک مفهوم انتزاعی (قلمرو مقصد) از طریق یک مفهوم عینی (قلمرو مبدأ) دانسته‌اند (فتوحی، ۱۳۸۹ به نقل از کریمی و همکاران، ۱۴۰۰). بنابراین شناخت استعاره‌های ذهنی معلمان می‌تواند در فهم آینده عملکرد حرفه‌ای آنان نقش مهمی داشته باشد. استعاره فراتر از یک آرایه ادبی بوده و نقشی فعال در ساخت نظام شناختی انسان دارد (نوبخت و همکاران، ۱۴۰۱). سامانه مفهومی ما تا حد زیادی استعاری و بنابراین شیوه فکر کردن و تجارب ما نیز بسیار استعاری است. لیکاف و جانسون (۲۰۰۳) بر این باورند که از طریق توجه به استعاره می‌توان سامانه مفهومی انسان را درک کرد. استعاره مفهومی که در زبان روزمره بسیار به کار می‌رود و از این منظر عنصری زبانی و نه ادبی به شمار می‌رود، طبق تعریف لیکاف و جانسون توانایی‌ای است که از طریق آن فهم چیزی بر اساس چیزی دیگر ممکن می‌شود. براین‌اساس، استعاره مفهومی در تصویرسازی ذهنی از امور انتزاعی بسیار نقش دارد.

با وجود آن‌که در ادبیات پژوهشی تعلیم و تربیت، به باورها، نگرش‌ها و تصورات دانشجومعلم‌ان نسبت به حرفه معلمی توجه شده است، بررسی این تصورات از منظر تحلیل استعاره‌های ذهنی هنوز به‌صورت نظام‌مند و هدفمند توسعه نیافته است. به‌ویژه مرور پژوهش‌های داخلی و خارجی نشان می‌دهد که اغلب مطالعات موجود صرفاً به شناسایی و توصیف استعاره‌های رایج دانشجومعلم‌ان درباره معلمی بسنده کرده‌اند و کمتر به نقد، تحلیل کارکردی و پیامدهای تربیتی این استعاره‌ها پرداخته‌اند. مهم‌تر از آن، تا کنون پژوهشی که به‌طور مشخص با رویکرد تحلیلی، استعاره‌های بدیل و سازنده را به‌عنوان چارچوبی برای بازاندیشی در هویت حرفه‌ای معلمی پیشنهاد و تبیین کند، به‌ویژه در بافت آموزش معلم در ایران، مشاهده نمی‌شود. این خلأ سبب شده است که یافته‌های پژوهشی کم‌تر به سطح سیاست‌گذاری آموزشی، برنامه‌های تربیت معلم و تقویت انگیزه و خودپنداره حرفه‌ای دانشجومعلم‌ان راه یابد. از این‌رو پژوهش حاضر با

3. Li

4. Wegner & Nuckles

5. Borg

6. Lakoff & Johnsen

تمرکز بر تحلیل استعاره‌های ذهنی دانشجومعلم‌ان نسبت به حرفه معلمی و ارائه استعاره‌های بدیل می‌کوشد این خلأ نظری و کاربردی را پوشش داده، زمینه‌ای برای بازتعریف حرفه معلمی در نظام تربیت معلم فراهم آورد.

پیشینه پژوهش

مطالعات انجام‌شده در حوزه استعاره‌های آموزشی نشان می‌دهد که استعاره‌ها صرفاً ابزارهای زبانی یا بیانی نیستند؛ بلکه سازه‌هایی شناختی‌اند که نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری هویت حرفه‌ای، باورهای آموزشی و شیوه‌های تفکر معلمان و دانشجومعلم‌ان ایفا می‌کنند. بر این اساس، پیشینه پژوهش حاضر را می‌توان در سه محور تحلیلی اصلی دسته‌بندی کرد: نقش استعاره‌ها در تبیین هویت حرفه‌ای معلم، کارکرد استعاره‌ها در بازاندیشی باورهای آموزشی، و الگوهای استعاری رایج در تصور معلمی.

بنابراین، بخشی از پژوهش‌ها بر نقش استعاره‌ها در شکل‌گیری و تبیین هویت حرفه‌ای معلمان تمرکز دارند. در این راستا، سابان^۷ و همکاران (۲۰۰۶) نشان می‌دهند که تحلیل استعاره‌های معلمان آینده می‌تواند بینش‌های عمیقی از تفکر حرفه‌ای آنان فراهم سازد و تم‌های مفهومی مؤثر در شکل‌گیری هویت معلم را آشکار کند. یافته‌های آنان حاکی از آن است که استعاره‌ها به‌مثابه چارچوب‌های ادراکی، نحوه درک معلمان از نقش خود، مسئولیت‌های حرفه‌ای و تعامل با یادگیرندگان را سازمان‌دهی می‌کنند. در همین راستا، اریکسون و پینگر^۸ (۲۰۱۶) با تأکید بر «استعاره‌های شخصی تدریس» نشان می‌دهند که این استعاره‌ها یکی از مهم‌ترین عوامل تبیین‌کننده هویت حرفه‌ای معلمان‌اند و می‌توانند شیوه عمل، انتخاب راهبردهای تدریس و حتی نگاه معلمان به مسئولیت‌های حرفه‌ای را تحت تأثیر قرار دهند. آنان استعاره را نوعی «آینه شناختی» می‌دانند که باورهای بنیادین معلمان را منعکس می‌کند و می‌تواند مبنای مداخلات حرفه‌ای و برنامه‌ریزی‌های آموزشی قرار گیرد.

گروهی از پژوهش‌ها بر کارکرد استعاره‌ها در بازاندیشی و تحول باورهای آموزشی معلمان و دانشجومعلم‌ان تمرکز کرده‌اند. تانهیل و مک‌فیل^۹ (۲۰۱۴) نشان می‌دهند که استعاره‌ها نقشی اساسی در شکل‌گیری و بازسازی باورهای حرفه‌ای معلمان پیش‌خدمت دارند و می‌توانند آنان را به بازاندیشی در تجربیات آموزشی خود سوق دهند. نتایج این پژوهش بیانگر آن است که استفاده آگاهانه از استعاره‌ها، فرایند حرکت معلمان به سوی رویکردهای سازنده‌گرایانه، منعطف و دانش‌آموزمحور را تسهیل می‌کند. از این منظر، استعاره‌ها نه تنها بازتاب‌دهنده نگرش‌های موجود، بلکه ابزاری بالقوه برای تغییر و تحول نگرش‌های حرفه‌ای نیز به شمار می‌روند.

شماری از مطالعات به شناسایی الگوها و طبقه‌بندی استعاره‌های رایج درباره مفهوم «معلم» پرداخته‌اند. ییلماز و گوزالان^{۱۰} (۲۰۱۳) با بررسی برداشت‌های دانشجومعلم‌ان نشان می‌دهند که استعاره‌هایی مانند «والد»، «باغبان»، «چراغ راه»، «راه‌نما» و «پزشک» از رایج‌ترین تصاویر ذهنی آنان از معلمی هستند. این استعاره‌ها در طبقات مفهومی متفاوتی همچون مراقبتی، پرورشی، حمایتی و هدایت‌گرانه قرار می‌گیرند و بیانگر آن‌اند که معلمان آینده چگونه نقش خود را در فرایند یاددهی-یادگیری تصور می‌کنند. همچنین،

7. -Saban

8. Erickson & Pinnegar

9. Tannehill & MacPhail

10. Yilmaz & Gözalan

پژوهش باش و بالگزگن^{۱۱} نشان می‌دهد که دانش‌آموزان نیز از استعاره‌های مشابهی برای توصیف معلمان، به‌ویژه معلمان زبان انگلیسی، استفاده می‌کنند و آنان را به‌عنوان منبع حمایت، دانش و همراهی معرفی می‌نمایند. این یافته‌ها حاکی از آن است که استعاره‌ها سازهایی مشترک میان معلمان و دانش‌آموزانند و می‌توانند کیفیت روابط آموزشی و تعاملات یادگیری را تبیین کنند.

با وجود غنای این پژوهش‌ها، بخش قابل‌توجهی از مطالعات پیشین یا صرفاً به شناسایی و طبقه‌بندی استعاره‌ها بسنده کرده‌اند، یا کم‌تر به جست‌وجوی استعاره‌های بدیل و امکان بازسازی آگاهانه نگرش‌های حرفه‌ای پرداخته‌اند. از سوی دیگر، در زمینه بررسی استعاره‌های ذهنی دانشجویان معلمان در بافت فرهنگی و اجتماعی نظام آموزش و پرورش ایران، پژوهش‌های تحلیلی و مبتنی بر چارچوب نظری استعاره مفهومی همچنان محدود است. از این رو پژوهش حاضر می‌کوشد با تمرکز بر تحلیل استعاره‌های ذهنی دانشجویان معلمان و جست‌وجوی استعاره‌های بدیل، پیوندی معنادار میان پیشینه نظری، بافت فرهنگی و مسأله اصلی پژوهش برقرار سازد و به غنای ادبیات موجود در این حوزه بیفزاید.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از منظر رویکرد، کیفی بوده و با تکیه بر چارچوب نظری استعاره مفهومی لیکاف و جانسون (۱۹۸۰) انجام شده است. در ابتدا با مشخص کردن ملاک‌های ورودی و خروجی، برای جمع‌آوری داده‌ها از روش نمونه‌گیری هدفمند و از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته و بدون ساختار استفاده شد. در این پژوهش با ۱۴ نفر از دانشجویان معلمان مرد و ۵ نفر از اعضای هیأت‌علمی مرد دانشگاه فرهنگیان اردبیل مصاحبه شد. داده‌های حاصل از مصاحبه با اعضای هیأت‌علمی به‌عنوان منبع مکمل، به‌منظور مثلث‌سازی داده‌ها و افزایش اعتبار تحلیل‌ها مورد استفاده قرار گرفت. مصاحبه با هر دانشجوی معلم حدود ۴۰ دقیقه و با هر هیأت‌علمی حدود ۳۰ دقیقه طول کشید. جمع‌آوری داده‌ها تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. سپس یافته‌ها طی سه مرحله تشخیص، تفسیر و تبیین مورد تحلیل قرار گرفت. در مرحله تشخیص که با حوزه شناختی مرتبط است، وجود استعاره‌ها در متون و مصاحبه‌ها شناسایی شد و تنش بین حوزه مبدأ تحت‌اللفظی و حوزه مقصد استعاری مشخص گردید (چاتریس بلک^{۱۲}، ۲۰۰۴ به نقل از نوبخت و همکاران، ۱۴۰۱). در این مرحله، مفاهیم «استعاره‌های ذهنی» و «معلمی» بررسی شد و با توجه به کاربردهای استعاری دانشجویان معلمان، نمونه‌هایی مانند «باغبان»، «هنرمند»، «سفر» و «نور» برجسته شدند. مرحله تفسیر با حوزه بینا فرهنگی و اجتماعی مرتبط است و شامل شناسایی روابط اجتماعی ساخته‌شده از طریق استعاره و ارتباط آن‌ها با عوامل شناختی و عمل‌گرایانه است. در این مرحله استعاره‌های مفهومی و کلیدهای مفهومی استخراج شده و نحوه ارتباط استعاره‌ها با یکدیگر و با موقعیت‌های متنی مورد بررسی قرار گرفت. در مرحله تبیین، تمرکز بر شناسایی عوامل اجتماعی مؤثر در تولید استعاره‌ها و نقش آن‌ها در متقاعدسازی و ارزش‌گذاری‌های ایدئولوژیک و رتوریک است. در این مرحله، نمونه‌های استعاره‌ای دانشجویان معلمان بررسی

11. Baş & Balgezegen

12. Charteris-Black

شد تا کارکرد گفتمانی و پیامدهای اجتماعی، آموزشی و تربیتی آن‌ها روشن گردد و زمینه‌ی ارائه‌ی استعاره‌های بدیل و سازنده برای تحول نگرش‌های آموزشی فراهم آید.

می‌توان بیان داشت که هدف اصلی این پژوهش ساخت یک چارچوب جدید برای تفسیر استعاره‌ها و ارائه‌ی استعاره‌های بدیل است که می‌تواند به تحول در نگرش‌های آموزشی دانشجویان معلمان منجر گردد. این پژوهش می‌تواند به شناسایی الگوهای مشترک در تفکرات دانشجویان معلمان کمک کند و زمینه‌ساز تغییرات مثبتی در سیاست‌های آموزشی شود. در خصوص روایی و پایایی پژوهش نیز به جدول (۱) اشاره می‌شود. در جدول (۲) نیز ملاک‌های ورودی و خروجی قابل مشاهده است.

جدول ۱. اعتبار پژوهش
Table 1. Research Validity

اعتبار از لحاظ پایایی	اعتبار از لحاظ روایی
بازبینی توسط اعضای هیأت علمی و به اشتراک گذاشتن نظرات و بازخوردهایشان و کاهش سوگیری‌های احتمالی، ثبت دقیق تمامی مراحل تحقیق (ممیزی تحقیق)، تنوع نمونه‌ها و بررسی از زوایای مختلف	توصیفات عمیق و جزئی‌نگر مصاحبه‌شوندگان از موضوع مورد بحث، حضور مستمر و فعال پژوهشگر در فرآیند مصاحبه و تفسیر دقیق دیدگاه‌های شرکت‌کنندگان، ارائه‌ی یافته‌های اولیه‌ی پژوهشگر به شرکت‌کنندگان و دریافت بازخورد از آن‌ها به منظور مشخص شدن هم‌خوانی یا ناهم‌خوانی دیدگاه‌ها با تفاسیر محقق

جدول ۲. ملاک‌های ورودی و خروجی مصاحبه‌شوندگان (دانشجومعلمیان)
Table 2. Inclusion and Exclusion Criteria for Interview Participants (Student Teachers)

ملاک‌های ورودی	ملاک‌های خروجی
افراد همه‌رشته‌ها می‌توانند با نمونه‌گیری انجام‌شده، در مصاحبه شرکت کنند. مصاحبه‌شوندگان باید برای شرکت در مصاحبه و بیان دیدگاه‌های شخصی درباره‌ی شغل معلمی تمایل و آمادگی داشته باشند. باید حداقل یک سال از سال ورود دانشجویان گذشته باشد.	افرادی که از مصاحبه انصراف دهند یا همکاری لازم را نداشته باشند. پاسخ‌های بسیار کوتاه، مبهم یا نامربوط دهند که امکان تحلیل استعاره‌ای را دشوار کند. افرادی که در خارج از دانشگاه فرهنگیان اردبیل تحصیل می‌کنند. افرادی که پاسخ‌هایشان با استانداردهای اخلاقی پژوهش هم‌خوانی نداشته باشد (مثلاً عدم رعایت احترام).

یافته‌ها

این بخش از پژوهش حاضر به صورت جداگانه در سه قسمت تشخیص استعاره، تفسیر استعاره و تبیین استعاره ارائه می‌گردد.

تشخیص استعاره

تشخیص استعاره در اصل با معنای اندیشه‌ای (حوزه‌ی شناختی) مرتبط است. تشخیص استعاره به معنی شناسایی وجود استعاره در متن و همچنین تمرکز بر مشخص کردن تنش بین حوزه‌ی مبدأ تحت‌اللفظی و حوزه‌ی مقصد استعاری است (چاتریس بلک، ۲۰۰۴ به نقل از نویخت و همکاران، ۱۴۰۱). بررسی تحت‌اللفظی عبارت «استعاره‌های ذهنی نسبت به معلمی» نشان می‌دهد که این عبارت از دو مفهوم «استعاره‌های ذهنی» و «معلمی» تشکیل شده است. استعاره‌ی ذهنی یا شناختی، براساس تعریف گندم‌کار (۱۳۸۹) بارزترین تجلی شناخت

در انسان است (به نقل از رضایی و عکاشه، ۱۴۰۳). در اینجا با استناد به مصاحبه‌های انجام‌شده، انواع «کاربردهای استعاری نسبت به شغل معلمی» در متون مختلف آورده می‌شود. با توجه به تمرکز بر شناسایی و تحلیل معنایی استعاره‌ها، برجسته‌ترین استعاره‌ها بر اساس معنا، فراوانی و بازنمایی جنبه‌های مختلف حرفه معلمی، مفاهیم «باغبان»، «هنرمند»، «سفر» و «نور» است.

تشخیص اندیشه‌ها در معنای عام (بر اساس فرهنگ لغت دهخدا و عمید) و استعاری

استعاره معلمی به مثابه باغبانی

در معنای عام: باغبان. [غ / اغ] (ص مرکب، ا مرکب) نگاهدارنده باغ باشد.

در معنای استعاری: معلمی مانند باغبانی است که به رشد و پرورش شاگردان همچون گل‌ها و گیاهان می‌پردازد.

استعاره معلمی به مثابه هنرمند

در معنای عام: کسی که هنری چون شاعری، خوانندگی، نقاشی، نوازندگی، بازیگری و جز آن را پیشه خود سازد.

در معنای استعاری: معلم مانند هنرمندی است که ذهن دانش‌آموزان را شکل می‌دهد و به آن رنگ و هویت می‌بخشد.

استعاره معلمی به مثابه سفر

در معنای عام: رفتن از شهری به شهر دیگر، قطع مسافت.

در معنای استعاری: معلمی مانند سفری است که در آن معلم دانش‌آموزان را در مسیر یادگیری، کشف و تجربه‌های جدید همراهی می‌کند.

استعاره معلم به مثابه نور

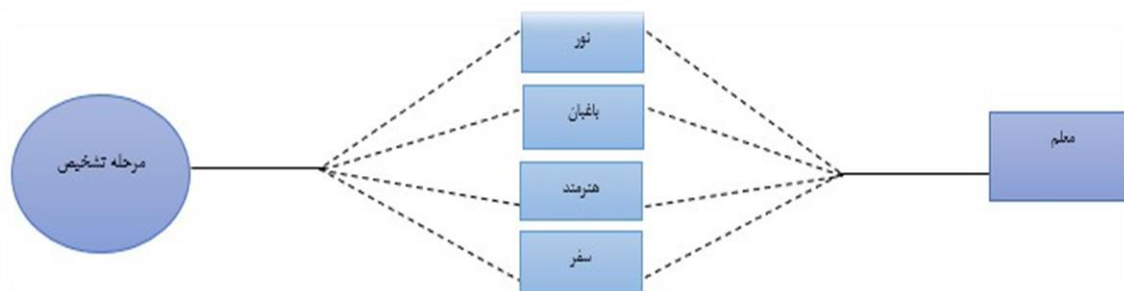
در معنای عام: کیفیتی که به وسیله حس بینایی درک می‌شود و به وساطت آن اشیا دیده می‌شود.

در معنای استعاری: معلم همچون نوری است که تاریکی نادانی را روشن می‌کند و مسیر دانش را نشان می‌دهد.

تمامی این موارد به جنبه‌های مختلف حوزه مبدأ «استعاره‌های ذهنی» مرتبط‌اند. در مورد استعاره «نور»، دانش‌جو معلمان بیان کردند که «معلم مانند نور است». در این مثال، تنش معنایی میان حوزه مبدأ (نور) و حوزه مقصد (معلم) آشکار است، زیرا نور در معنای واقعی خود تنها باعث دیده شدن اجسام و رشد گیاهان می‌شود، اما در استعاره، معلم با ویژگی‌های هدایت، روشنایی مسیر یادگیری و رشد فکری دانش‌آموزان پیوند داده می‌شود. این انتقال معنا نشان‌دهنده وجود استعاره است و تحلیل دقیق آن امکان بررسی جنبه‌های شناختی و نمادین حرفه معلمی را فراهم می‌کند. استعاره «باغبان» نیز با همین منطق قابل تشخیص است. در معنای واقعی، باغبان وظیفه پرورش و مراقبت از گیاهان را بر عهده دارد. در مصاحبه‌ها، دانش‌جو معلمان، معلمان را «باغبان دانش» یا «باغبان صبور دانش‌آموزان» توصیف کردند، که نشان می‌دهد معلم با صبر، توجه و پرورش استعدادها، شاگردان همسان با وظایف باغبان دیده می‌شود. این تنش میان معنای ظاهری باغبان و حوزه مقصد یعنی نقش معلم، استعاره‌ای روشن را شکل می‌دهد. استعاره «هنرمند» نیز مشابه تحلیل‌های پیشین است. دانش‌جو معلمان معلم را «هنرمند» دانستند، زیرا مانند هنرمند، معلم نیازمند خلاقیت، طراحی روش‌های آموزشی و شکل‌دهی به فرایند

یادگیری است. حوزه مبدأ یعنی «هنرمند» با حوزه مقصد «معلم» همخوانی نمادین دارد، اما تنش میان ابزار و رسانه‌های هنری و نقش تربیتی معلم باعث می‌شود این بیان به صورت استعاری درک شود و نشان‌دهنده برداشت ذهنی شرکت‌کنندگان از حرفه معلمی باشد. در نهایت، استعاره «سفر» نیز بر اساس مصاحبه‌ها، قابل تشخیص است. برخی دانشجومعلمان نقش معلم را به «راهنمای سفر» تشبیه کردند. در معنای واقعی، سفر یک حرکت فیزیکی از نقطه‌ای به نقطه‌ای دیگر است، اما در استعاره، معلم، مسیریابی، هدایت و همراهی دانش‌آموزان در مسیر یادگیری و رشد را برعهده دارد. این تنش میان معنای واقعی سفر و عملکرد استعاری معلم، نشان‌دهنده وجود استعاره و نحوه انتقال مفاهیم شناختی و نمادین است.

بر این اساس، تشخیص استعاره، علاوه بر توجه به بافت و زمینه متن، نیازمند بررسی دقیق روابط معنایی میان کلمات و تحلیل تفاوت میان معنای ظاهری و استعاری است. این فرآیند ظریف و تحلیلی، مستلزم دقت و تمرین است؛ زیرا برداشت‌های ذهنی دانشجومعلمان و انتقال مفاهیم غیرمستقیم در متن می‌تواند متنوع و گاهی ظریف باشد. نمودار (۱) فاز تشخیص استعاره‌های ذکرشده را به صورت تصویری نمایش می‌دهد.

شکل ۱. مرحله تشخیص استعاره (منبع: نگارندگان)

Fig 1. Metaphor Identification Stage (Source: The Authors).

تفسیر استعاره

تفسیر استعاره به معنای بینافردی مربوط می‌شود. به عبارت دیگر، تفسیر استعاره بر شناسایی روابط اجتماعی که از طریق استعاره ساخته می‌شود، تمرکز دارد. تفسیر شامل برقراری ارتباط بین استعاره‌ها و عوامل شناختی و عمل‌گرایانه است که استعاره‌ها را تعیین می‌کند. این امر شامل شناسایی استعاره‌های مفهومی و در صورت امکان، کلیده‌های مفهومی است. در مرحله تفسیر می‌توان در نظر گرفت که انتخاب‌های استعاره تا چه اندازه در ساختن یک بازنمایی مهم اجتماعی فعال هستند (چاتریس بلک، ۲۰۰۴ به نقل از نوبخت و همکاران، ۱۴۰۱).

تفسیر استعاره‌های ذهنی دانشجومعلمان یکی از مراحل بسیار مهم در درک و تحلیل نگرش‌ها، باورها و ویژگی‌های شخصیتی آن‌هاست. این تفسیر نه تنها به ما کمک می‌کند که دریابیم دانشجومعلمان چگونه به مقام معلمی می‌نگرند، بلکه همچنین روابط اجتماعی و مفاهیم عمیق‌تری را که با استفاده از استعاره شکل گرفته‌اند، شناسایی می‌کند. به عبارتی، تحلیل استعاره‌ها به شناسایی و درک روابط

اجتماعی و فرهنگی که از طریق این استعاره‌ها ایجاد می‌شود، می‌پردازد. هر یک از استعاره‌هایی که دانشجومعلمان به کار می‌برند، نمایانگر جهان‌بینی و تصورات آن‌ها در مورد نقش و مسئولیت‌های معلمی است. به عنوان مثال، استعاره «معلم، باغبان است» نشان می‌دهد که دانشجومعلمان خود را به عنوان افرادی می‌بینند که به رشد و پرورش دانش‌آموزان کمک می‌کنند. در این استعاره، معلم به عنوان کسی در نظر گرفته می‌شود که بذره‌های دانش را در دل دانش‌آموزان می‌کارد و با مراقبت و توجه، آن‌ها را به رشد و شکوفایی می‌رساند. این دیدگاه نشان‌دهنده اهمیت رابطه معلم و دانش‌آموز و تأکید بر پرورش فرهنگی و عاطفی آن‌هاست. به طوری که مصاحبه‌شونده الف معتقد است:

«باغبان با صبر و مهارت به رشد و شکوفایی گیاهان کمک می‌کند و هر گیاه نیازمند توجه ویژه‌ای است. دانش‌آموزان مانند گیاهان هستند و معلم با صبر، محبت و دانش، زمینه رشد و پرورش استعدادهای آنان را فراهم می‌کند» (دانشجومعلم دانشگاه فرهنگیان).

انتخاب استعاره «معلم، نور است» نیز حاکی از این است که دانشجومعلمان، معلم را به عنوان منبعی از روشنایی و آگاهی در نظر می‌گیرند. این استعاره نه تنها بر اهمیت دانش و آگاهی تأکید دارد، بلکه به جنبه‌های معنوی و اخلاقی نیز می‌پردازد و نشان می‌دهد که معلم می‌تواند راهنمایی برای دانش‌آموزان در مسیر یادگیری باشد. این دیدگاه تأثیر عمیقی بر نحوه تعلیم و تربیت و ایجاد فضای آموزشی مثبت دارد. مصاحبه‌شونده ب، معتقد است که:

«نور موجب رشد و پرورش موجودات می‌شود و هرچه پدیده‌ای از نور دور باشد، رشد نمی‌کند. معلم مانند نور است و هر کس در مواجهه با او قرار گیرد، استعدادهای اصیلش پرورش می‌یابد و شکوفا می‌شود. استعدادهای غیراصیل همانند مواد نامناسب توسط نور تخریب می‌شوند. هرچه انسان‌های با استعداد به نور معلم نزدیک‌تر باشند، رشد و شکوفایی بیش‌تری خواهند داشت» (عضو هیأت علمی دانشگاه فرهنگیان).

استعاره «معلم، هنرمند است» بر خلاقیت و نوآوری در فرآیند آموزش تأکید دارد. این استعاره نشان‌دهنده این است که معلمان نه تنها اطلاعات را منتقل می‌کنند، بلکه با استفاده از روش‌های خلاقانه و جذاب به یادگیری دانش‌آموزان کمک می‌کنند. در واقع، معلم به عنوان یک هنرمند، قادر است محیطی غنی و الهام‌بخش برای یادگیری ایجاد کند و با به‌کارگیری روش‌های متنوع، سطح یادگیری را ارتقا بخشد. مصاحبه‌شونده پ می‌گوید:

«به نظر من معلمی شباهت دارد به کار یک هنرمند. یک هنرمند با استفاده از رنگ‌ها، خطوط و شکل‌ها یک اثر هنری خلق می‌کند. معلم هم با استفاده از کلمات، ایده‌ها و فعالیت‌ها یک فضای یادگیری جذاب ایجاد می‌کند. معلم باید بتواند دانش‌آموزان را به یادگیری علاقه‌مند و استعدادهایشان را شکوفا کند. معلم باید خلاق باشد و بتواند از روش‌های مختلف برای آموزش استفاده کند» (دانشجومعلم دانشگاه فرهنگیان).

عضو هیأت علمی دانشگاه فرهنگیان نیز در خصوص استعاره «معلم، هنرمند است» معتقد است: «البته همان‌طور که گفتید، معلم در برخی جنبه‌ها مانند یک هنرمند است. معلم مانند هنرمند، توانایی خلق و شکل‌دهی مفاهیم را دارد تا دانش برای دانش‌آموزان جذاب و

قابل فهم شود. هنر معلم در یافتن روش‌های خلاقانه و استفاده از ابزارهای متنوع برای انتقال علم و برانگیختن انگیزه دانش‌آموزان است. او با توجه به نیازهای فردی، فضایی فراهم می‌کند که یادگیری به صورت طبیعی و دل‌پذیر رخ دهد. معلم مانند هنرمند نیازمند صبر، تمرین و تمرکز است تا بهترین روش‌ها را به کار گیرد. درک عمیق و خلاقیت در تدریس، از ویژگی‌های اساسی معلم موفق است که به پرورش نسل‌های خلاق و توانمند منجر می‌شود» (عضو هیأت‌علمی دانشگاه فرهنگیان).

استعاره «معلمی، یک سفر است» به مفهوم یادگیری مادام‌العمر اشاره دارد. این استعاره نشان‌دهنده این است که فرآیند آموزش و یادگیری یک مسیر است که همواره در حال تحول و تکامل است. دانشجومعلم از طریق این استعاره به این نکته توجه دارند که معلمی تنها به انتقال اطلاعات محدود نمی‌شود، بلکه شامل تجربیات و یادگیری‌های مداوم است که از طریق تعاملات با دانش‌آموزان و محیط‌های مختلف شکل می‌گیرد. مصاحبه‌شونده ت، می‌گوید:

«شغل معلمی و مسیر معلمی را به یک سفر تشبیه می‌کنم که در آن نباید به یک مقصد خاص فکر کنیم، باید از مسیر لذت ببریم، باید چالش‌هایی که با آن‌ها روبه‌رو می‌شویم را حل کنیم و در معلمی منتظر این نباشیم که سی سال معلمی تمام بشود و برویم پی زندگی مان. پس باید منتظر مقصد نباشیم و در تمام طول مسیر لذت ببریم» (دانشجومعلم دانشگاه فرهنگیان).

تحلیل این استعاره‌ها به ما امکان می‌دهد روابط اجتماعی و فرهنگی‌ای را که دانشجومعلم از طریق آن‌ها درک می‌کنند، بهتر بشناسیم. این روابط تحت تأثیر متغیرهای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی شکل می‌گیرند و می‌توانند بر رفتارها و تصمیم‌گیری‌های آموزشی دانشجومعلم تأثیر بگذارند. به عنوان مثال، اگر دانشجومعلم خود را به عنوان «معلم، باغبان است» تعریف کنند، ممکن است رفتارهای آموزشی آن‌ها بیش‌تر بر پایه توجه به نیازهای فردی و شناختی دانش‌آموزان باشد. این نوع دیدگاه باعث تشویق یادگیری مشارکتی و همکاری در کلاس می‌شود. از سوی دیگر، اگر دیدگاه آن‌ها مبتنی بر «معلم، نور است» باشد، ممکن است تأکید بیش‌تری بر انتقال دانش و اطلاعات به صورت یک‌سویه داشته باشند، در حالی که فرایند یادگیری در واقع یک تعامل دوطرفه است. همچنین با توجه به مصاحبه‌های انجام‌شده، می‌توان بر استعاره‌های منفی در خصوص شغل معلمی از دیدگاه‌های دانشجو-معلم نیز تأکید کرد. در خصوص مصاحبه‌هایی که انجام شده است، به چند مورد از استعاره‌های منفی اشاره می‌گردد.

یکی از شرکت‌کنندگان در مصاحبه، به این که «معلمی، گنجی پنهان است» اشاره کرده و معتقد است که معلم، در جامعه آن‌چنان ارزش و جایگاه اجتماعی مطلوبی ندارد. بسیاری از افراد این ارزش را در جامعه نمی‌بینند و اهمیت نمی‌دهند و فراموش می‌کنند که پایه‌های آینده هر جامعه‌ای بر دستان و علم همان معلمانی است که با صبر و عشق، نسل‌های آینده را پرورش می‌دهند. من معلم را در این موقعیت یک گنج پنهان در نظر می‌گیرم که انگار در زیر زمین است و هنوز کشف و پیدا نشده است» (دانشجومعلم دانشگاه فرهنگیان).

همچنین یکی از دانشجومعلم دیگر در مصاحبه به این که «معلمی، آبی در کنار زمین خشک است» اشاره کرده و معتقد است معلم مانند آبی است که در کنار زمین خشک جاری می‌شود. آبی که اگرچه زندگی بخش و حیاتی است، اما بدون وجود خاک مناسب و محیط

مساعد، نمی‌تواند اثر مطلوبی بر رشد و سرسبزی آن سرزمین بگذارد. پس نمی‌تواند در تربیت نسلی پویا و توانمند در آینده مؤثر باشد و آینده‌ای بهتر و پرمثمرتر برای جامعه فراهم کند. در خصوص رفاه معلمان باید توجه زیادی شود؛ چراکه اگر گیاه، آب، نور و خاک مناسب نداشته باشد، نمی‌تواند به خوبی رشد کند و پرورش یابد، همان‌طور که یک انسان هم باید دارای رفاه مطلوبی باشد تا به کارهای دیگرش رسیدگی کند» (دانشجومعلم دانشگاه فرهنگیان).

بنابراین باتوجه به بررسی‌های به عمل آمده، تصویر کلی‌ای که از استعاره‌های «معلم گنجی پنهان است» و «معلم آبی در کنار زمین خشک است» برداشت می‌شود، نشان‌دهنده چالش‌ها و مسائل موجود در نظام آموزش و پرورش است. این دو استعاره، نمادهایی هستند که در کنار پیام‌های مثبت، جنبه‌های منفی و انتقادی را نیز به ما منتقل می‌کنند؛ جنبه‌هایی که نیازمند توجه، اصلاح و تحولی سیستماتیک در حوزه آموزش است. در مفهوم اولیه، «معلم گنجی پنهان است» نمادی است از ارزش و پتانسیل‌های نهفته در معلمانی که نقشی اساسی در کشف، تربیت و شکوفایی استعداد‌های نسل آینده دارند؛ اما در لایه منفی، این استعاره می‌تواند هشداردهنده باشد، چرا که به کم‌کاری‌های احتمالی در فرآیند آموزش و نظام حمایتی اشاره دارد. غالباً شاهد هستیم که در بعضی محیط‌های آموزشی، استعدادیابی و کشف استعداد‌های فردی به درستی انجام نمی‌گیرد یا نادیده گرفته می‌شود. در این حالت، «گنج پنهان» نماد همان توانایی‌ها، استعدادها و دانش‌هایی است که در زیر لایه‌های نامناسب آموزش، خاک می‌خورند و کشف نمی‌شوند. این وضع، خود نشانگر نقص در سیستم آموزش، کم‌توجهی به نیازهای دانش‌آموزان و ضعف در آموزش معلمان است.

از طرف دیگر، استعاره «معلم آبی در کنار زمین خشک» تصویری است از محیط‌های آموزشی بی‌حاصل و غم‌انگیز، جایی که منابع و امکانات اولیه برای رشد و تعالی وجود ندارد. در این تصویر، معلم به عنوان عامل حیاتی، آب و زندگی در کنار زمین خشک است، اما همان‌طور که آب در زمین خشک نمی‌تواند جاری و مؤثر باشد، معلم نیز در چنین محیطی نمی‌تواند نقش خود را به درستی ایفا کند. این استعاره نماد بی‌پناهی معلمانی است که در محیط‌هایی فاقد منابع، امکانات و حمایت‌های لازم قرار دارند و از این رو نمی‌توانند نقش تربیتی و آموزشی خود را به شکل مطلوب انجام دهند. این وضعیت ممکن است باعث احساس ناامیدی، یأس و بی‌کفایتی در معلمان شود و در نتیجه، تربیت نسلی با استعداد و توانمند با مشکل مواجه می‌شود. در نگاه کلی، هر دو مورد این استعاره‌ها نقدی عمیق بر وضعیت نظام آموزشی و نقش معلم در آن دارند. آن‌ها نشان می‌دهند که در بسیاری موارد، ارزش‌ها و استعداد‌های نهفته، در محیط‌هایی غیرفعال و بی‌پشتیبانی، تبدیل به گنج‌های کم‌فروش می‌شوند که به درستی کشف نشده یا به کار گرفته نمی‌شوند. این وضعیت، نیازمند اصلاحات ساختاری، بهبود امکانات، افزایش آموزش و تربیت معلمان و ایجاد فضای انگیزشی و حمایتی و همچنین ارائه استعاره‌های بدیل است که با جایگزینی، باید مورد تأکید قرار بگیرند.

تبیین استعاره

تبیین استعاره به معنای متنی مربوط می‌شود؛ یعنی بر راه‌هایی که به وسیله آن‌ها استعاره‌ها باهم مرتبط شده و با توجه به موقعیتی که در آن رخ می‌دهند ارجاع داده می‌شوند، تمرکز دارد (چاتریس بلک، ۲۰۰۴ به نقل از نوبخت و همکاران، ۱۴۰۱). تبیین استعاره‌ها

شامل شناسایی عامل اجتماعی‌ای که در تولید استعاره‌ها و نقش اجتماعی آن‌ها در متقاعدسازی افراد مؤثرند است. توصیف چگونگی شکل‌گیری استعاره‌های مفهومی، کلیدهای مفهومی و نشان دادن نوع ارزش‌گذاری استعاره‌ها به توضیح این‌که چرا استعاره‌ها می‌توانند متقاعدکننده باشند کمک می‌کند. بنابراین به یک معنا، شناسایی کارکرد گفتمانی استعاره‌ها به ما این امکان را می‌دهد که انگیزه ایدئولوژیک و رتوریک استعاره‌ها را بشناسیم. استعاره‌های مختلفی که دانش‌جو معلمان درباره نقش معلمی به کار می‌برند، می‌توانند نمونه‌هایی از تبیین استعاره‌ها باشند که به عنوان مثال، چهار مورد را بررسی می‌کنیم.

استعاره «معلم، نور است» نمایانگر این است که معلم به عنوان منبعی از روشنایی، آگاهی و دانش عمل می‌کند. این استعاره با ایجاد یک نوع ارزش‌گذاری مثبت به نقش آموزشی معلم، نشان می‌دهد که معلمان به چه اندازه می‌توانند در زندگی دانش‌آموزان تأثیرگذار باشند و آن‌ها را در مسیر یادگیری هدایت کنند. نور به معنای آگاهی و روشنایی است و این مفهوم نشان‌دهنده این است که معلمان می‌توانند بر کاهش ابهامات و ایجاد روشنایی در ذهن دانش‌آموزان تمرکز کنند. بدین ترتیب، این استعاره می‌تواند افراد را متقاعد کند که معلم تنها یک منتقل‌کننده اطلاعات نیست؛ بلکه نقشی اساسی در رشد فکری و اخلاقی دانش‌آموزان دارد.

از سوی دیگر، استعاره «معلم، هنرمند است» بر خلاقیت و نوآوری در فرآیند آموزشی تأکید دارد. این استعاره به تبیین چگونگی شکل‌گیری روش‌های آموزش مختلف و تأثیر آن‌ها بر یادگیری دانش‌آموزان کمک می‌کند. معلم هنرمند، با استفاده از خلاقیت و تکنیک‌های هنری، می‌تواند مفاهیم پیچیده را به شیوه‌ای جذاب و دلنشین ارائه دهد. این عمل می‌تواند انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری را افزایش دهد و فرایند یادگیری را جذاب‌تر کند. همچنین، این نوع نگرش به معلم، می‌تواند نیروی محرکه‌ای برای معلمان باشد تا به دنبال راه‌های جدید و نوآورانه در تدریس باشند.

استعاره «معلم، باغبان است»، ظرفیت و توانایی معلمان را در پرورش دانش‌آموزان نشان می‌دهد. در این چارچوب، معلم به عنوان کسی در نظر گرفته می‌شود که بذره‌های دانش را در دل دانش‌آموزان می‌کارد و با مراقبت و توجه، آن‌ها را به رشد و شکوفایی می‌رساند. این استعاره به تبیین چگونگی تأثیرگذاری معلم بر رشد عاطفی و شناختی دانش‌آموزان کمک می‌کند. به این ترتیب، این استعاره می‌تواند به عنوان کاتالیزوری برای فعال‌سازی و تشویق معلمان به توجه به نیازهای فردی دانش‌آموزان و ایجاد فضایی مناسب برای یادگیری عمل کند.

استعاره «معلمی، یک سفر است»، اهمیت یادگیری مادام‌العمر و فرآیندهای آموزشی مستمر را منتقل می‌کند. این استعاره نشان‌دهنده این است که فرآیند معلمی و یادگیری، یک سفر است که مملو از تجربیات و درس‌های گوناگون است. با تبیین این استعاره، دانش‌جو معلمان می‌توانند درک کنند که نقش آن‌ها به عنوان معلم، تنها محدود به انتقال اطلاعات نیست، بلکه شامل یادگیری و رشد مشترک با دانش‌آموزان نیز می‌شود. این دیدگاه می‌تواند به آن‌ها انگیزه بدهد تا مسئولیت بیش‌تری در فرآیند یادگیری بر عهده بگیرند و به کشف تجربیات جدید در سفر یادگیری خود و دانش‌آموزان خویش بپردازند.

در خصوص استعاره‌های منفی نیز می‌توان به تبیین آن موارد پرداخت. با توجه به استعاره‌های «معلم گنجی پنهان است» و «معلم آبی در کنار زمین خشک است» هر کدام نمادهای غنی‌ای هستند که در تبیین واقعیت‌ها و مفاهیم آموزشی کاربرد فراوانی دارند. در ادامه، هر دو استعاره را به تفصیل تبیین می‌کنیم. تبیین استعاره «معلم، گنجی پنهان است» بر ارزش و پتانسیل‌های درون معلم‌ها تأکید دارد، اما به‌طور هم‌زمان نشان‌دهنده وجود گونه‌ای کمبود یا نادیده‌گرفته‌شدن این پتانسیل‌هاست. در واقع، «گنج پنهان» نمادی است از استعداد، دانش، توانمندی‌ها و ظرفیت‌هایی که معلمان دارند اما در فضای آموزش، به دلیل عوامل مختلف نظیر نبود امکانات، روش‌های ناکارآمد آموزش، کم‌توجهی و بی‌توجهی نظام آموزش و پرورش یا شرایط اجتماعی، این گنج‌ها به‌طور کامل کشف و بهره‌برداری نمی‌شوند.

جدول ۳. تبیین نقش نمادین استعاره «معلم، گنجی پنهان است

Table 3. Elaboration of the Symbolic Role of the Metaphor "The Teacher Is a Hidden Treasure"

نقش نمادین	تبیین
پتانسیل نهفته	معلمان، افرادی هستند که در درون خود، دانش و تجارب ارزشمندی دارند.
مخفی بودن	این ارزش‌ها ممکن است در دل جامعه یا در محیط‌های آموزش، نادیده گرفته شوند و یا در پشت نقاب بی‌توجهی قرار گیرند.
نیاز به کشف و بهره‌برداری	باید کاری شود تا این گنج پنهان، شناخته و به کار گرفته شود؛ یعنی نیازمند آموزش‌های حرفه‌ای، حمایت‌های حقوقی و فضایی است که اجازه شکوفایی این استعدادها را بدهد.

جدول ۴. تبیین نقش نمادین استعاره «معلم، آبی در کنار زمین خشک است»

Table 4. Explanation of the Symbolic Function of the Metaphor "The Teacher Is Water Beside Dry Land"

نقش نمادین	تبیین
حرفه معلم به‌عنوان عامل زندگی	معلم باید همچون آب، به فضای آموزش روح و جان بدهد.
محیط محدود و بی‌ثمر	شرایط، امکانات و منابع آموزشی در وضعیت نامناسب قرار دارد.
تلاش معلم برای ایجاد زندگی در فضای خشک	معلم در تلاش است تا در چنین محیطی، انگیزه، علاقه‌مندی و شور را ارتقا دهد، اما در نبود منابع کافی، این تلاش‌ها محدود می‌ماند.

جدول ۵. نوع رابطه بین حوزه مبدأ و مقصد مفاهیم استعاره‌های مثبت

Table 5. Type of Relationship Between the Source and Target Domains of Positive Metaphors

مفهوم یا عبارت	حوزه مبدأ	حوزه مقصد	رابطه
معلم، نور است.	نور	معلم	با تابش نور در حوزه مبدأ، گیاهان و ... گوناگونی رشد می‌کنند. در حوزه مقصد، معلم باعث می‌شود تا استعدادهای دانش‌آموزان شکوفا شود.

هنرمند در حوزه مبدأ، کسی است که با خلق آثار خلاقانه و زیبا، احساسات را برمی‌انگیزد. معلم در حوزه مقصد، با خلاقیت و نوآوری، فرآیند یاددهی و یادگیری را همچون یک اثر هنری طراحی می‌کند.	معلم، هنرمند است. هنرمند
سفر یا مسافرت در حوزه مبدأ، یک تجربه فیزیکی و معنوی است که فرد را از یک مکان به مکان دیگر می‌برد. معلم در حوزه مقصد، دانش‌آموزان را به همراه هم در مسیر یادگیری و کشف دنیای جدیدی از دانش، راهنمایی می‌کند.	معلمی، سفر است. سفر
باغبان در حوزه مبدأ، کسی است که گل‌ها و ... را پرورش می‌دهد و معلم در حوزه مقصد، استعدادها را دانش-آموزان را شکوفا کرده، باعث رشد و تعالی آنها می‌شود.	معلم، باغبان است. باغبان

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌ها نشان می‌دهد که موضوع تحلیل استعاره‌های ذهنی دانش‌جو معلمان نسبت به شغل معلمی، بستری مناسب برای درک عمیق‌تر از کارکردهای فرهنگی، اجتماعی و آموزشی این حرفه حساس و تاثیرگذار فراهم می‌آورد. با بررسی استعاره‌های رایج و متعارف مورد استفاده در گفتمان آموزشی، می‌توان به تحلیل عمیق‌تری از نحوه تفکر و نگرش این گروه از افراد نسبت به معلمی پرداخت. این تحلیل، از یک سو به ما کمک می‌کند تا ویژگی‌های هویتی و فرهنگی معلمان را درک کنیم و از سویی دیگر، بر چگونگی شکل‌گیری فرآیند یاددهی-یادگیری تاثیرگذار باشیم.

یافته‌های غالب پژوهش، استعاره‌هایی نظیر «معلم، نور است»، «معلم، باغبان است»، «معلم، هنرمند است» و «معلمی، یک سفر است»، هر یک با بار معنایی خاص خود نمایانگر ابعاد متفاوتی از شغل معلمی هستند. این استعاره‌ها در حقیقت، شالوده‌های تفکر و رفتار افراد را شکل می‌دهند و بر روی الگوهای آموزشی متناسب با نیازهای قشر جوان و نوپای جامعه تاثیر می‌گذارند. به طور مشخص، استعاره «معلم، نور است» نشان‌دهنده برداشت دانش‌جو معلمان از نقش معلم به‌عنوان منبع دانش و راهنمای فرآیند یادگیری است. در این چارچوب، معلم با ارائه اطلاعات و هدایت دانش‌آموزان، به رشد شناختی و توسعه مهارت‌های آنان کمک می‌کند. این استعاره بیانگر این است که حضور و تعامل معلم بر کیفیت یادگیری و توانمندسازی دانش‌آموزان تأثیر مستقیم دارد و عملکرد آموزشی او، تعیین‌کننده مسیر رشد علمی و فکری آنان است. این استعاره به‌خوبی نشان‌دهنده فرایند انتقال دانش و فرهنگ است و نشان می‌دهد که معلمان در حقیقت وظیفه‌ای فراتر از تدریس صرف اطلاعات را برعهده دارند.

از سوی دیگر، استعاره «معلم، باغبان است» به‌عنوان یک استعاره متناسب با فرآیند پرورش، بر اهمیت رشد عاطفی و شناختی دانش‌آموزان تأکید دارد. در این راستا، معلم به‌عنوان یک باغبان مهربان و دلسوز، مسئولیت پرورش را برعهده دارد که می‌تواند به شکوفایی

استعدادها و پتانسیل‌های فردی دانش‌آموزان کمک کند. این استعاره به نوعی یادآور این نکته است که آموزش فرایندی است که نیازمند مراقبت، توجه و عشق به یادگیری است.

در استعاره «معلم، هنرمند است»، معلم همانند یک هنرمند است که با استفاده از ذوق، مهارت و خلاقیت، فضایی متفاوت و جذاب برای یادگیری خلق می‌کند. این فضا، فضایی است پر از احساس و تجربه، که در آن، دانش‌آموزان نه تنها مفاهیم را از طریق حفظ کردن، بلکه از طریق کشف و تجربه شخصی درک می‌کنند. در این راستا، معلم باید توانایی ابتکار در طراحی فعالیت‌ها، روش‌های تدریس نوین و متنوع را داشته باشد تا فرآیند یادگیری را فعال، جذاب و مؤثر سازد. از دیگر ابعاد این استعاره، توجه به جزئیات و ظرافت‌های هنر است. هر دانش‌آموز در برخورد با معلم هنرمند، احساس می‌کند فردی خاص و متفاوت است؛ چرا که معلم با توجه به نیازهای فردی و واکنش‌های شخصی، مسیر آموزش را تنظیم می‌کند و همواره در پی بهبود و به‌کارگیری روش‌های مؤثر است.

در خصوص استعاره «معلمی، سفر است»، معلمی، سفری پر از کشف، یادگیری، و تحول است. این سفر نه تنها در مسیر انتقال دانش و مهارت‌ها، بلکه در مسیر توسعه فردی و انسانی معلم نیز نقش دارد. مانند مسافری که در مسیر خود از مناظر و تجارب متفاوت بهره‌مند می‌شود، معلم باید هر فرصت را غنیمت شمرد تا دانش و مهارت‌های خود را غنی‌تر و رویکردهای خود را بازتر و پویاتر سازد.

همچنین در خصوص استعاره‌های منفی نیز می‌توان تبیین‌هایی قائل شد. استعاره «معلم، گنج پنهان است»، نشان می‌دهد که تأثیر واقعی معلم به آسانی قابل مشاهده نیست. گاهی معلمانی وجود دارند که امکانات و شرایط ظاهری آن‌ها چندان قابل توجه نیست، اما در عمق وجود خود، همچون گنجی پنهان، سرشار از دانش، تجربه و توانمندی‌های ارزشمند هستند. این معلمان، سرمایه‌های نهانی آموزش و پرورش هستند که بهره‌برداری درست و شناخت صحیح از آنان می‌تواند منجر به تحول بنیادین در نظام تعلیم و تربیت شود. در این نگاه، اهمیت شناسایی و تقدیر از معلمانی که ممکن است در ظاهر کم‌تعداد، کم‌حرف، یا کم‌ظرفیت دیده شوند، اما در واقع سرمایه‌های بزرگ و پنهان آموزشی هستند، نهفته است.

استعاره «معلم، آبی در کنار زمین خشک است» تصویری است از معلمانی که در محیط‌های فاقد منابع و امکانات مناسب کار می‌کنند اما تلاش می‌کنند در این فضای خشک و بی‌حاصل، همچون آب، زندگی و امید را جاری سازند. این معلمان، همچون آب در زمین بی‌حاصل، با وجود محدودیت‌ها و سختی‌ها، سعی در ایجاد شرایط تازه، رشد و باروری فرآیند آموزشی دارند. آن‌ها شبیه نجات‌دهندگانی هستند که در دشوارترین شرایط، با شور و انگیزه، درخت امید را نمی‌میرانند و به زندگی دوباره بخشیدن به جامعه و دانش‌آموزان می‌پردازند.

اما این پرسش پیش می‌آید که آیا تنها اتکا به این استعاره‌های متعارف کافی است؟ حقیقت آن است که در دنیای پیچیده و چندبعدی امروز، ضرورت توجه به استعاره‌های بدیل و نوآورانه بیش از پیش حس می‌شود. در این راستا، ارائه استعاره‌های بدیل می‌تواند کمک شایانی به تنوع و چندگانگی در تفکر دانش‌جو معلمان داشته باشد. استعاره‌های بدیلی همچون، «معلم، آفتابی در آسمان» برای استعاره «معلم، گنج پنهان» و «معلم، قایقی در اقیانوس بی‌کران» برای استعاره «معلم، آبی در کنار زمین خشک» می‌توان در نظر گرفت. استعاره

«معلم، گنج پنهان است» بیانگر برداشت دانشجومعلمان از ارزش‌های نهفته و قابلیت‌های بالقوه معلم است که ممکن است توسط دیگر عوامل نظام آموزشی، شامل مسئولان، اولیا و دانش‌آموزان، به دلیل محدودیت در درک یا اطلاعات ناکافی، کمتر شناخته شود. این استعاره تأکید می‌کند که معلم دارای توانمندی‌های آموزشی و تربیتی قابل توجهی است که در صورت حمایت و تعامل مناسب، می‌تواند نقش مؤثری در توسعه فردی و جمعی دانش‌آموزان ایفا کند. همچنین استعاره «معلم، آبی در کنار زمین خشک است» نیز به عدم توجه به حداقل نیازهای یک فرد اشاره می‌کند و استعاره «معلم، قایقی در اقیانوس بی‌کران است» به این مورد اشاره دارد که با وجود این‌که آموزش و پرورش به مثابه اقیانوس بی‌کران وسیع و گسترده است، ولی معلم، این نقش ماندگار، جریان آب را به مثابه قایق زنده می‌دارد و انتظارات خود را از رفاهیات حداقلی کاهش یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که استعاره‌های ذهنی دانشجومعلمان نه تنها نقش‌ها و مسئولیت‌های حرفه‌ای معلم را بازتاب می‌دهد، بلکه بیانگر برداشت آن‌ها از ابعاد فرهنگی، اجتماعی و هویتی معلمی نیز هستند و با پژوهش‌های پیشین از جمله یاسینی و همکاران (۲۰۲۲)، اریکسون و پینگر (۲۰۱۶)، ایلماز و گوچن (۲۰۱۳)، سابان و اید (۲۰۰۶)، تانهیل و مک‌فایل^{۱۳} (۲۰۱۶)، باش و بالگازین (۲۰۱۵) و قاسم‌زاده علیشاهی و همکاران (۱۴۰۳)، رضایی و عکاشه (۱۴۰۳) هم‌خوانی و هم‌سوایی دارد.

با این حال، محدودیت‌هایی در این پژوهش وجود داشت که باید مورد توجه قرار گیرد؛ از جمله کوچک بودن نمونه پژوهش، تمرکز بر دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان و عدم بررسی جامع تأثیرات استعاره‌ها در سطوح مختلف نظام آموزشی و جامعه، که ممکن است بر تعمیم نتایج تأثیرگذار باشد. از منظر کاربردی، تحلیل استعاره‌ها می‌تواند به بهبود فرآیندهای یاددهی-یادگیری، ارتقای هویت حرفه‌ای معلمان و افزایش انگیزه دانشجومعلمان کمک کند. به همین منظور اجرای افکارسنجی و نگرش‌سنجی منظم و توجه مسئولان آموزش و پرورش به نتایج آن‌ها توصیه می‌شود. همچنین برای پژوهش‌های آتی پیشنهاد می‌شود با تمرکز بر مؤلفه‌های اختصاصی شغل معلمی و ویژگی‌های فردی دانشجومعلمان مانند جنسیت و سن، تحلیل دقیق‌تر و کاربردی‌تری ارائه شود تا بازنمایی بهتری از نقش استعاره‌ها در آموزش و پرورش و سیاست‌گذاری آموزشی فراهم گردد.

مشارکت نویسندگان

تمامی نویسندگان در طراحی، نگارش، بازبینی و نهایی‌سازی این مقاله مشارکت داشته‌اند.

تشکر و قدردانی

در این بخش از تمامی اعضای هیأت علمی و دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان استان اردبیل که به عنوان مصاحبه‌شونده در پژوهش حاضر شرکت نمودند، کمال تشکر و قدردانی را داریم.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

منابع

- پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی. (۱۳۹۰). سند تحول بنیادین آموزش و پرورش. وزارت آموزش و پرورش.
- توده‌نجبر، م.، و عراقی، ف. (۱۴۰۳). نقش سازنده آموزش و پرورش در کشور. یافته‌های نوین در علوم اجتماعی، علوم تربیتی و روان‌شناسی، ۱(۳)، ۲۵۱-۲۲۵.
- تلخایی، م. (۱۳۹۵). پرورش ذهن: با تأکید بر نظریه ساخت دانش کارل بریتر. مؤسسه فرهنگی و هنری انگاره دانش و آموزش.
- تلخایی، م.، رحمتی، ز.، و مرادی، ع. (۱۳۹۹). توسعه حرفه‌ای معلمان و تغییر مفهومی از طریق محیط ساختن دانش. روان‌شناسی شناختی، ۱(۱)، ۶۶-۵۳.
- سبزی‌علی‌پور، ج.، و رستمی‌جوریایی، ر. (۱۴۰۱). بسط مفاهیم استعاره عشق در حوزه شکار: با تکیه بر استعاره «چهره معشوق شکارگاه است» در ادبیات فارسی. پژوهش‌های زبان‌شناسی تطبیقی، ۱۲(۲۳)، ۱۹-۳۹. <https://doi.org/10.22084/rjhl.2019.19580.1954>
- حسینی، س. س.، دادیلی، س.، و جلیلودفرد، س. (۱۴۰۲). بررسی اهمیت آموزش و پرورش و نقش آن در توسعه و پیشرفت کشور. پیشرفت‌های نوین در روان‌شناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش، ۶(۶۱)، ۱۱۷-۱۲۹.
- حق‌ویردی، ر.، برخورداری، ر.، کشاورز، س.، و محمودنیا، ع. (۱۳۹۸). تحلیل گفتمان تربیت معلم در حاکمیت جمهوری اسلامی ایران. فلسفه تربیت، ۴(۲)، ۸۱-۵۷. <http://pesi.saminattech.ir/fa/Article/34940>
- خروشی، پ. (۱۳۹۴). راهکارهای توسعه حرفه‌ای معلمان در کشورهای توسعه‌یافته با تأکید بر ضرورت توجه به آن در دانشگاه فرهنگیان. نظریه و عمل در تربیت معلمان، ۱(۱)، ۶۶-۵۳.
- دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش. (۱۳۹۱). مجموعه مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش: مصوبات کلی و عمومی. شورای عالی آموزش و پرورش.
- رضایی، ا.، و عکاشه، س. (۱۴۰۳). بررسی و تحلیل استعاره‌های شناختی در ساختار افعال با تکیه بر سیاحت‌نامه ابراهیم‌بیگ مراغه‌ای. پژوهشنامه زبان ادبی، ۴(۲)، ۴۶-۹. <https://doi.org/10.22054/jrll.2025.83342.1126>
- قاسم‌زاده‌علیشاهی، ا.، نعمتیان، م. ح.، و رزاقی، م. (۱۴۰۳). نقش دانش معلمی و نگرش مرتبط با شغل معلمی بر صلاحیت‌های حرفه‌ای و خودکارآمدی شغلی دانش‌جو معلمان دانشگاه فرهنگیان شهر تبریز. مطالعات آموزشی و آموزشگاهی، ۱۳(۱)، ۱-۱۷. <https://doi.org/10.48310/pma.2024.3512>
- کریمی، م.، سالمیان، غ.، و کلاهیجان، ف. (۱۴۰۰). کارکرد استعاره‌های شناختی مفهوم «دل» در دیدگاه سنایی. جستارهای زبانی، ۱۲(۴)، ۱۳۵-۱۶۳.
- موسوی‌خطیر، س. ج.، عقیلی، س. ر.، و حسینی، س. م. (۱۴۰۳). کیفیت بخشی به دانشگاه فرهنگیان: شناسایی موانع و چالش‌ها. نظریه و عمل در تربیت معلمان، ۱۰(۱۷)، ۲۴۵-۲۶۴. <https://doi.org/10.48310/itt.2024.15518.853>
- نوبخت، م.، عظیمی، م.، و همایونی‌دمیرچی، ا. (۱۴۰۱). تحلیل انتقادی استعاره سیاست‌گذاری و اجرای سیاست: ارائه استعاره‌های بدیل. پژوهش‌های راهبردی سیاست، ۱۱(۴۱)، ۱۴۵-۱۷۳. <https://doi.org/10.22054/qps.2022.66610.3003>

- Baş, M., & Gezeğin, B. B. (2015). Teachers as patience stones: A metaphor analysis of students' conceptualizations of EFL teachers in Turkey. *Journal of Foreign Language Teaching and Applied Linguistics*, 1(3), 54-71. <https://doi.org/10.14706/JFLTAL15138>
- Borg, S. (2009). Language teacher cognition. In A. Burns & J. C. Richards (Eds.), *The Cambridge guide to second language teacher education* (pp. 163–171). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781139042710.022>
- Charteris-Black, J. (2004). *Corpus approaches to critical metaphor analysis*. Springer.
- Chawla, N., & Saxena, M. A. K. (2019). Introduction of technology in school education. *Journal of the Gujarat Research Society*, 21(5), 338–347.
- Erickson, L. B., & Pinnegar, S. (2016). Consequences of personal teaching metaphors for teacher identity and practice. *Teachers and Teaching*, 23(1), 1–17. <https://doi.org/10.1080/13540602.2016.1203774>
- Iacono, T., Keeffe, M., Kenny, A., & McKinstry, C. (2019). A document review of exclusionary practices in the context of Australian school education policy. *Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities*, 16(4), 264–272. <https://doi.org/10.1111/jppi.12290>
- Lakoff, G., & Johnson, M. (2003). *Metaphors we live by*. University of Chicago Press.
- Li, L. (2017). *Social interaction and teacher cognition* (1st Ed.). Edinburgh University Press
- Saban, A., Koçbeker, B. N., & Saban, A. (2006). An investigation of the concept of teacher among prospective teachers through metaphor analysis. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 6(2), 461–522. <https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2007.01.003>
- Sajjadi, S. M. (2015). Development discourses on the educational system of Iran: A critical analysis of their effects. *Policy Futures in Education*, 13(7), 819–834. (In Persian). <https://doi.org/10.1177/1478210315569413>
- Tannehill, D., & MacPhail, A. (2014). What examining teaching metaphors tells us about pre-service teachers' developing beliefs about teaching and learning. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 19(4), 149–163. <https://doi.org/10.1080/17408989.2012.732056>
- Wegner, E., & Nuckles, M. (2015). Knowledge acquisition or participation in communities of practice? Academics' metaphors of teaching and learning at the university. *Studies in Higher Education*, 40(4), 624–643. <https://doi.org/10.1080/03075079.2013.842213>
- Yasini, A., Shiri, A., & Karimitar, H. (2022). Identifying mechanisms for the development and retention of novice teachers in the education system. *Educational and Academic Studies*, 11(2), 121–148. (In Persian). <https://doi.org/10.48310/pma.2025.3943>
- Yılmaz, F., Göçen, S., & Yılmaz, F. (2013). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algıları: Bir Metaforik Çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 151-164. <https://doi.org/10.17860/efd.49273>